

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративне правопорушення. Закони України від 07.12.1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984. Додаток до № 51, ст. 1122.
2. Ханик-Посполітак Р. Ю. Відшкодування шкоди в цивільному законодавстві: український та європейський підходи. *Наукові записки Наукма*. 2016. Т. 181. Юридичні науки.
3. Цивільний кодекс України. Закони України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 40-44, ст. 356.
4. Шевяков М. О. Національна поліція України як суб'єкт профілактики адміністративних правопорушень у сфері громадського порядку та громадської безпеки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4 (114). С. 46-53.

Щербина К. А.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Нагорна О. О.,

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Динаміці відносин та діяльності суб'єктів під час примусового виконання рішень юрисдикційних органів властиве чергування фактичних складів та окремих юридичних фактів. У виконавчому провадженні проявляється правовий механізм захисту прав осіб, який, як слушно зазначає В. Ярков, надає особам можливості домогтися настання тих правових наслідків, тієї фактичної ситуації, як визначено у акті юрисдикційного органу [1, с. 463].

Уявлення щодо юридичних фактів як явищ правової дійсності виникли досить давно і мають тривалу історію свого становлення та розвитку. Відомо, що зародження теорії юридичних фактів, а саме, виокремлення підстав виникнення правовідносин починається ще з римського права (II–III ст.). В Інституціях Гая, Юстиніана закріплювалися такі з них як контракт, делікт, квазіделікт. Пізніше ще однією підставою виникнення правовідносин визнавали односторонню угоду. Не зважаючи на значимість та важливість юридичного факту, який є першоосновою не тільки виникнення, а й зміни та

припинення правовідносин, його дефініції, а також і поняття правовідносин, римські юристи не сформулювали. В подальшому цей поділ став загальним та був закріплений, безпосередньо, в Кодексі Наполеона.

Умовно примусове виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів можна поділити на три етапи: перший – відкриття виконавчого провадження, другий – підготовка до вчинення виконавчих дій, третій – вчинення дій, спрямованих на реалізацію рішення юрисдикційного органу – підстави виконання. Ініціюють виконавче провадження заінтересовані особи шляхом реалізації свого волевиявлення. Це розпорядче право сторони, яка виграла справу. Виконавче провадження відкривається за наявності складного комплексу процесуальних юридичних фактів.

Шлях пізнання юридичного факту може бути традиційним: від аналізу конкретних явищ до їх абстракції – поняття, а від них до тієї реальної дійсності, з якої починалося пізнання [5, с. 73-74]. Методологія дослідження юридичних фактів покликана дати процедурну картину науково-пізнавальної діяльності та скласти уявлення про те, як формується і розвивається наукове знання про них. Відповідно дослідження юридичного факту, як цілісного та гармонійного явища, потребує застосовування усієї сукупності пізнавальних засобів, що вироблені наукою та практикою. При цьому загальним методом виступає філософська діалектика, яка визнає первинність матеріального світу і спроможність людської свідомості адекватно відображати оточуючу дійсність. Пізнання, що здійснюється в ході дослідження фактичних обставин, як пізнання взагалі, засновано на властивості матеріальних процесів відображатися в інших матеріальних процесах і у свідомості людини. Виходячи з цього, можна стверджувати, що будь-які юридично значимі дії, події породжують певні зміни навколишнього середовища і, так чи інакше, відображаються в них. Ці зміни, як результат відбиття служать доказом даних дій, подій. У відповідності з законодавством їм надається значення юридичних доказів.

Фактичний склад на цьому етапі виконавчого провадження складають дві групи фактів залежно від їх ролі у розвитку виконавчого провадження: 1) обставини, які визначають право особи на відкриття виконавчого провадження (ухвалене судове рішення; набрання ним законної сили (окрім випадків негайного виконання судового рішення – ст. 430 Цивільного процесуального кодексу України [2] (далі – ЦПК); наявність виконавчого листа та його пред'явлення стягувачем до виконання; винесення постанови про відкриття виконавчого провадження); 2) під час вирішення питання виконавцем про прийняття виконавчого документа до виконання встановлюється друга група юридичних фактів, які визначають реалізацію права на відкриття виконавчого провадження. У випадку відсутності цих фактичних обставин процес виконання може на деякий час відкластися, але ці перешкоди можливо усунути.

До них належать: дотримання правил щодо місця виконання рішення, підвідомчості, строки виконавчої давності, вимоги до змісту виконавчого

документа тощо. Повернення виконавчого документа без прийняття до виконання оформляється відповідною постановою виконавця. Підготовка до вчинення виконавчих дій може здійснюватися шляхом, зокрема: накладення арештів на рахунки, інше майно, за необхідності здійснюється оцінка майна боржника, може вирішуватися питання про розшук боржника, майна тощо. Вчинення дій, спрямованих на реалізацію рішення юрисдикційного органу – підстави виконання залежить від його центрального суб'єкта – виконавця.

Характеристика факту, яка отримана в контексті проведеного наукового етимологічно-філософського дослідження, дозволяє зазначити, що факт має об'єктивну та інформаційну складові, практично і когнітивно детермінований. Він є результатом практичної взаємодії суб'єкта і об'єкта та вказує на сам процес цієї взаємодії в єдності з його результатом. Ці властивості як одиничного та конкретного результату практичної діяльності, єдиної та конкретної події, явища об'єктивної дійсності переносяться на факт як достовірне знання. Тому, враховуючи, що і як будь-яке визначення взагалі, визначення факту в його ізольованому вигляді виступає у виді абстракцій, та враховуючи, що в основу факту покладено єдине та конкретне знання, отримане в ході практики, якому притаманні властивості вірогідності, можна констатувати: факт є формою знання про фрагмент об'єктивно реального буття світу в часі, просторі, детермінований і пізнаний людиною за допомогою 19 категоріального апарату теоретичної системи та залучений в її орбіту.

Це є, на нашу думку, методологічною засадою для формування визначення юридичного факту. Наведене служить базисом методології дослідження юридичних фактів. Разом з тим, розкриттю змісту юридичного факту сприяє його характеристика в гносеологічному, аксіологічному, ситуативному, психологічному, історичному, функціональному, порівняльно-правовому аспектах та з позиції синергетики. У такому плані юридичний факт розглядається як форма знань, що відображає не тільки діалектику свого предмету, але й діалектику вивчення його суб'єктом. Він характеризується з точки зору того, що, як і ким пізнається.

У 2016 р. запроваджено інститут приватних виконавців [3], які діють паралельно з державними. Важливими є підбір кадрів, планування діяльності, стимулювання швидкого та якісного виконання, правова процедура, контроль, забезпечення матеріальних та фінансових можливостей, ступінь та правовий характер взаємодії судових виконавців з іншими органами, залученими до сфери виконавчого провадження.

Суттєвим для включення провадження в систему адміністративного процесу є одночасна наявність таких рис: 1) визнання особливого характеру вирішуваних індивідуально-конкретних справ крізь призму врегульованих правовідносин; 2) відокремлене нормативне закріплення порядку вирішення зазначених справ; 3) наявність стадій, послідовних етапів вирішення вказаних справ.

Що стосується віднесення виконавчого провадження саме до адміністративних проваджень за першим критерієм, то треба відмітити, що

особливий характер справи з примусового виконання визначають саме правовідносини у виконавчому провадженні, які є логічним продовженням судових чи адміністративних правовідносин на завершальному етапі їх реалізації. Ці правовідносини виникають, змінюються та зникають на іншому, пізнішому, відрізку часу, регламентуються вони іншим правовими приписами, для їх врегулювання використовуються інші методи (як правило, адміністративного характеру) [1-3].

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1618-15>.
2. Про виконавче провадження: Закон України від від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1404-19/page>.
3. Мін'юст: 70 % судових рішень не виконується. Українська правда 16.04.2015 р. URL: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/04/16/7064917>.
4. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Зайчук О. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 685 с.

Юнін О. С.,

перший проректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СУЧАСНОГО ПАТЕНТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДО НЬОГО НОРМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАТЕНТНОГО ПРАВА

Сьогодні одним з пріоритетних напрямів розвитку України є структурна перебудова національної економіки, зокрема, запровадження її нової інноваційної моделі, яка характеризується створенням ефективної системи використання та правової охорони продуктів науково-технічної та художньо-конструкторської творчості. Забезпечення чіткого та результативного правового регулювання відповідних суспільних відносин із запозиченням найбільш ефективних міжнародних механізмів такого регулювання є, на нашу думку, одним з основних напрямів подальшого соціально-економічного розвитку нашої держави.

Разом з тим ефективному функціонуванню та створенню безпечного середовища для реалізації конституційного права громадянина на творчу й інтелектуальну діяльність і використання результатів такої діяльності перешкоджає ціла низка проблем. На наш погляд, слушною є думка з приводу того, що до таких проблем у сфері промислової власності слід